

Helmut Juros

Wprowadzenie do Sympozjum "Sto lat encykliki Rerum novarum"

Studia Theologica Varsaviensia 30/1, 67-68

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HELMUT JUROS

WPROWADZENIE DO SYMPOZJUM „STO LAT ENCYKLIKI *RERUM NOVARUM*”

Posileni Słowem Bożym i Chlebem Eucharystycznym na liturgii, sprawowanej przez Ks. Biskupa Dr Damiana Zimonia, przystępujemy do sesji naukowej z okazji 100-lecia encykliki *Rerum novarum*. Sesja ta została przygotowana przez Wydział Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych ATK nie w formie uroczystej akademii jubileuszowej, lecz narady roboczej.

Nasi pracownicy naukowci kontynuują dzisiejszym sympozjum swój aktywny udział w obchodach i obradach jubileuszowych w kraju i zagranicą: m. in. w Rzymie — Rieti, Münster, Nantes, Bad Honeff, Bonn, Osnabrück. Za parę dni na Zamku Królewskim w Warszawie, przy udziale Ks. Prymasa Polski i przedstawicieli Parlamentu i Rządu RP, nasz Wydział będzie współorganizatorem podobnej do obecnej sesji jubileuszowej.

Patrzmy dziś wstecz na początki katolicyzmu społecznego i na pierwszą encyklikę społeczną z myślą i nadzieją o wkładzie nauczania społecznego Kościoła do procesu przekształceń społeczno-gospodarczych i politycznych w postkomunistycznej Europie Środkowo-Wschodniej. Możliwości wkładu do tych przemian dotyczą potrzeby określenia ich celu oraz wytyczenia dróg do nich prowadzących.

Celem obecnej przebudowy jest demokratyczne państwo prawa i społeczna gospodarka rynkowa. Metodą realizacji tych zamierzeń jest przemiana starych nawyków myślenia i zachowania człowieka, kształtowanie nowych jego postaw oraz zbudowanie nowych struktur politycznych i społeczno-ekonomicznych.

Istnieje daleko idący konsensus co do celu procesu transformacji. Droga jednak do tego celu budzi wielkie kontrowersje. Alternatywne propozycje programowe są krytykowa-

ne i zwalczane z racji samego stopnia trudności w ich realizacji, nie zaś z punktu widzenia jakoby niesłuszności drogi. Jest widoczne, że łatwiej zreformować struktury polityczne i ekonomiczne, niż zmienić usposobienia ludzi. Przyzwyczajeni do nadopiekuńczości ze strony innych i do własnej wygodnej małoletności, wykazują oni niechęć i niezdolność do samodzielności i osobistej przedsiębiorczości w życiu społeczeństwa obywatelskiego, i to nawet wtedy, gdy łatwo zgadzają się na radykalne przejście od władzy monopartyjnej do podziału władzy lub od dyrektywnej gospodarki centralnego planowania do gospodarki wolnorynkowej.

O powodzeniu procesu przemian i rozwoju zadecyduje przede wszystkim to, czy sami ludzie będą gotowi do odpowiedzialnego działania politycznego i ekonomicznego, do inicjatywy samorządowej i przedsiębiorczości gospodarczej, czy będą owiani duchem wiary w sukces. Ludzie muszą uwierzyć, że ich ambicje społeczne i gospodarcze są warunkiem pomyślnego zreformowania struktur i instytucji. Politycy zaś muszą przestrzegać zasady pomocniczości w przeprowadzaniu reform. Od wszystkich jest wymagana kultura obywatelska i polityczna.

O tym przypomina nam dziś encyklika *Rerum novarum*. Sama jest przykładem poszukiwania na tej drodze rozwiązań politycznych i gospodarczych. Wychodzi bowiem z założenia o konieczności połączenia reform struktur z przemianą mentalności człowieka. Relektura *Rerum novarum*, jaką jest także każda kolejna encyklika społeczna, pozwala nam lepiej podjąć wyzwania kondycji społecznej człowieka naszych czasów. Do tego zadania zachęca nas i zobowiązuje rocznicowa encyklika społeczna Jana Pawła II *Centesimus annus*.